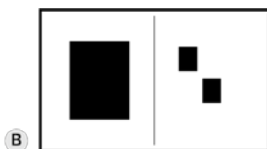

3 SIMETRIJA

Paprasčiausias komponavimo principas sukurti pusiausvyrą yra simetrija.

A) Simetrija, abipus ašies esančios dalys viena kitą atitinka dydžiu, forma, padėtimi, spalva;

B) asimetrija, abipus ašies esančios dalys neatitinka dydžiu, padėtimi;

C) disimetrija, abipus ašies esančios dalys atitinka dydžiu, padėtimi, spalva, tik formos atžvilgiu yra nedidelių skirtumų.

Simetrija – tai klasikinė, darniausia, ramiausia ir tvarkingiausia harmonizavimo priemonė. Simetrinei kompozicijai būdinga skiriančioji linija – ašis, padedanti formuoti visą kompoziciją.

Abipus ašies esančios dalys atitinka dydžiu, forma, padėtimi, spalva. Tai matematiškai tvarkingas elementų išdėstymas. Simetrija pats paprasčiausias būdas harmonizuoti kompoziciją, nes išlaiko pusiausvyrą ir suvienija kompoziciją, padaro ją lengviau suvokiamą, racionalią, ramią. Tačiau pasikartojimas metro ritmu kompoziciją gali padaryti pernelyg monotonišką, nuobodžią, statišką.

Simetriški yra beveik visi sveiki gyvieji organizmai. Kuo organizmas yra sveikesnis, tuo simetrija tikslesnė. Matematinė simetrija ypač būdinga senovės kultūrai, architektūrai, menui.

Simetrijos rūšys

Yra žinoma daugiau nei 200 simetrijos rūšių. Mes susipažinsime su keliomis pagrindinėmis rūšimis:

- **ašinė** – vertikali simetrija, kai nuo vertikaliuosios centrinės ašies taškai nutolę vienodu atstumu (augalai, kankorėžiai, indai, kolonos, fontanai ir kt.).

**Ašinės simetrijos
pavyzdžiai gamtoje,
mūsų aplinkoje:**

*Augalų lapai, indai pasižymi
beveik tobula ašine simetrija.*

**Kompozicijų, sukomponuotų
ašinės simetrijos principu,
pavyzdžiai:**

*Abi šios kompozicijos (griežtų geometrinių
dėmių bei plastiškų dėmių ir linijų) turi
centrinę simetrijos ašį, abipus kurios visi
elementai identiški.*

(<http://www.society6.com%2FKatyRose%2FSymmetrical-Composition-Yellow>, <http://www.deviantart.com/morelikethis/collections/>)

Firmos ženklų, turinčių ašinę simetriją, pavyzdžiai:

Visi trys logotipai turi ryškiai išreikštą ašinę simetriją. Tiek „Wikimedijos“ (autorius Neolux), tiek bendrovės „Shell“, tiek automobilių gamintojo „Volkswagen“ firmos ženklai yra identiški abipus simetrijos ašies. Tai pakankamai dažnas firmos ženklų komponavimo principas.

(<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wikimedia-logo.svg?uselang=lt>,
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Volkswagen_Logo.png,
<http://www.huntlogo.com/shell-logo/>)

Grafinio dizaino pavyzdžiai, kurių kompozicijai panaudotas ašinės simetrijos principas.

„GI MilSim“ dažasvydžio įmonės spausdinti skelbimai, sukomponuoti ašinės simetrijos principu, pabrėžia vyriškumą, jėgą, sukarintą drausmę, organizuotumą.

(<http://www.coroflot.com/gman/Print-Ads>)

*„Coca-Cola Company“ užsakymu
gaiviamajam gėrimui „Coca-cola
Light Lemon“ reklamos agentūra
„McCann-Erickson“ (Čilė) 2007 m.
sukūrė plakatą, kuriame panaudojo
ašinę simetriją. Tai vienas dažniausių
komponavimo principų grafiniame
dizaine.*

(<http://www.coloribus.com/adsarchive/prints/coca-cola-light-lemon-cola-lemon-9664105/resizes/2000/>)

- **veidrodinė** – horizontali simetrija arba atspindžio, kai į apačią nuo horizontalios ašies vienodu atstumu nutolę taškai lyg atspindys vandens paviršiuje (žiedai, klasikiniai pastatai, daugelis daiktų). Veidrodinė simetrija gali turėti kelias simetriškas plokštumas (stačiakampis – dvi, trikampis – tris ir t. t.)

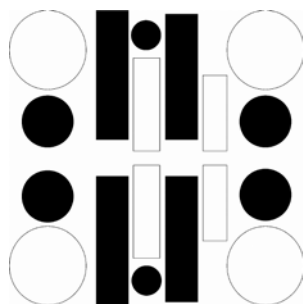

Veidrodinės simetrijos pavyzdžiai gamtoje, mūsų aplinkoje:

Atspindys vandenyje – poetiškiausias horizontalios simetrijos gamtoje pavyzdys.
(<http://www.lukebladonblog.blogspot.com>)

Architektūroje horizontali simetrija gan dažna.
(<http://www.historymedren.about.com>)

**Kompozicijų,
sukomponuotų
veidrodinės simetrijos
principu, pavyzdžiai:**

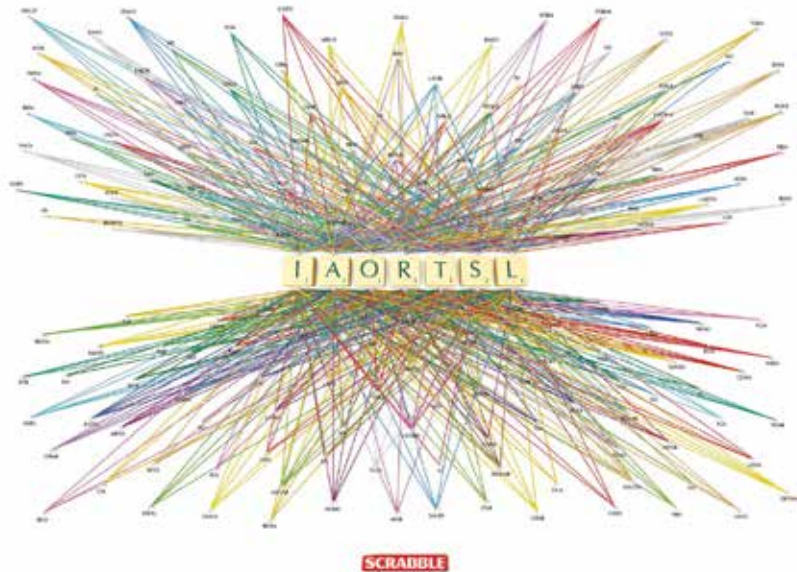
(<http://www.diy-couture.blogspot.com/%2F2011%2F12%2Fdiy-digital-print-design/>)

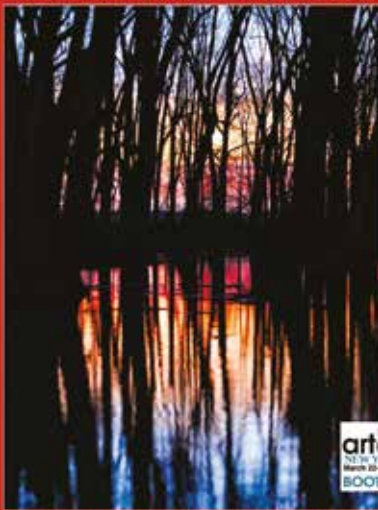
**Grafinio dizaino
pavyzdžiai, kurių
kompozicijai panaudotas
veidrodinės simetrijos
principas.**

ESPN bendrovei reklamos agentūros „Neogama/BBH“ (Brazilija) suprojektuotame reklaminiame plakate irgi galima įžvelgti veidrodinę simetriją, tačiau grafiniame dizaine tai rečiau aptinkamas komponavimo principas.

(<http://adland.tv/ooh/espn-bones-print-brazil/#lujdlSmezKDTeZow.99>)

Linda Shinkle Rodney/Theodore Michael Shinkle
Mother/Son collaborative photographers
at the intersection of technology and compelling composition.

SHINKLE PHOTOGRAPHY, LLC

linda@shinklephotography.com • theodore@shinklephotography.com
 248.417.9097 • www.shinklephotography.com

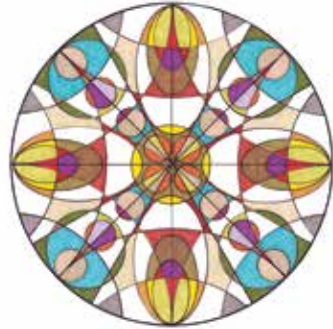
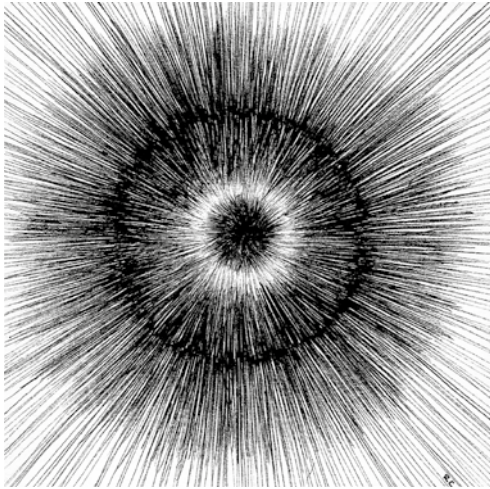
„IAORTSL“ loto reklaminis
 skelbimas (reklamos agentūra
 „Ogilvy& Mather“ (Brazilija)
 taip pat sukomponuota
 sveidrodinės simetrijos principu.

(<http://www.adglitz.com/category/print-advertising/>)

Kathryn Tongay - Carr
 suprojektuotoje spaudos
 reklamoje panaudota ne tik
 nuotrauka su atspindžiu, bet
 ir paties plakato kompozicija
 išdėliota veidrodiniu principu
 (trys balto teksto eilutės virš
 nuotraukos tarsi atsispindi po
 nuotrauka).

(http://kathryntongay-carr.com/?page_id=361)

- **taškinė simetrija** – kai kompozicija susiformuoja aplink centrinį tašką.

Kompozicijų, sukomponuotų taškinės simetrijos principu, pavyzdžiai:

(<http://www.marietaylorart.wordpress.com>)

Firmos ženklų, turinčių ašinę simetriją, pavyzdžiai:

BP naujasis firmos ženklas, pristatytas 2000 m., simbolizuoja pasaulinį tinklą ir dinamišką visų rūšių energiją.

AVALON
NLP INSTITUTE

„Avalon VLP Institute“, organizuojanti mokymus ir seminarus, pasirinkusi taškinę simetriją, norėjo atspindėti, kaip žinios iš vieno šaltinio išplinta po visą pasaulį.

(<http://bpoilspillinfo.tumblr.com/page/2>, <http://www.avalonnlp.com%2FAboutAvalon.html>)

**Grafinio dizaino pavyzdžiai,
kurių kompozicijai panaudotas taškinės simetrijos principas.**

Reklamos agentūros „Almap BBDO São Paulo“ (Brazilija) „Havaianassandal“ pardavimams skatinti sukūrė 6 vasariškai spalvotus „Big Bang“ linijos plakatus, kuriuose dinamiškas, linksmas sprogiškas vyksta iš centrinio taško.

(<http://theinspirationroom.com/daily/2008/havaianas-big-bang-colours/>)

■ pasukamoji simetrija

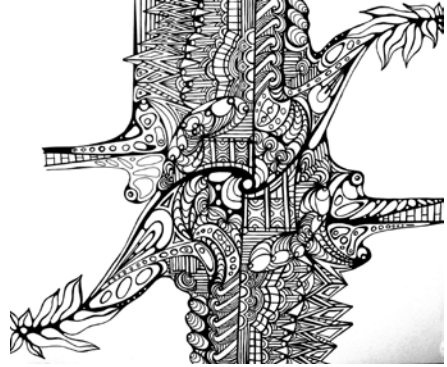
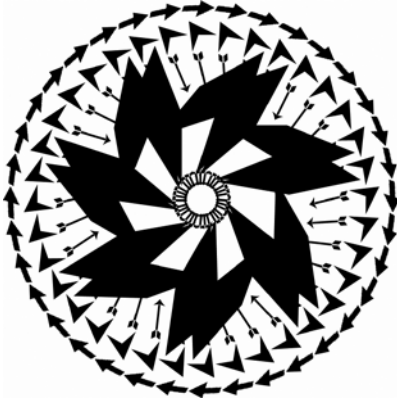
– kai figūra, pasukta apie simetrijos ašį 360 laipsnių, vėl tampa savimi (trisparnis propeleris, svastikos ženklas, geometrinės figūros). Ji sukelia judesio, dinamiškumo įspūdį.

Pasukamosios simetrijos pavyzdžiai gamtoje, mūsų aplinkoje:

Beveik visiems besisukantiems mechanizams, turintiems mentes: vėjo malūnėlis, tikras malūnas ar propeleris, būdinga pasukamoji simetrija.

(www.rubberstamping.about.com, www.atraircraft.com, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Windmill_harbour_Rhodes.jpg)

Kompozicijų, kurios sukomponuotos pasukamosios simetrijos principu, pavydžiai:

(<http://www.ananyaviraj.blogspot.com/%2F2012/%2F08/%2Fclass-3illustrator.html>)

Firmos ženklų, kuriems būdinga pasukamoji simetrija, pavyzdžiai:

„Yamaha“ bendrovės firmos ženklas vaizduoja tris kamertonus, kurie simbolizuoja tris pagrindinius verslo principus – technologijas, gamybą ir pardavimus bei tris esminius muzikinius elementus: melodiją, harmoniją, ritmą.

Mercedes-Benz

„Daimler AG“ prabangių transporto priemonių Vokietijos automobilių korporacijai priklausantis „Mercedes-Benz“ firmos ženklas atspindi prestižinės markės automobilių neprilygstamą kokybę, kompetencijas ir inovacijas.

„Recycle“ firmos ženklui ne veltui pasirinktas pasukamosios simetrijos principas, siekiant atvaizduoti perdirbimą tam, kad būtų galima panaudoti dar kartą, vėl perdirbti ir vėl panaudoti.

(http://www.episodkehidupanku.blogspot.com/%2F2011_01_01_archive.html), <http://www.freecarlogos.blogspot>.

■ **Begalinė simetrija** –

ornamentinė. Gali būti transliacinė, spiralinė ir sraigtinė. Tai vienodų elementų slinktis viena kryptimi (sraigtiniai laiptai, geometriniai ornamentai, augalo šakelė su lapeliais). Transliacijos būdu kuriamos neturinčios ribų kompozicijos: parketas, grindų kompozicijos. Šiuo metodu naudojosi optinio meno kūrėjai V. Vazarelis, kaleidoskopines kompozicijas kūręs M. K. Ešeras.

Tai pati gražiausia simetrijos rūšis.

Begalinės simetrijos pavyzdžiai gamtoje, mūsų aplinkoje:

(<http://www.bugchuckersinc>.)

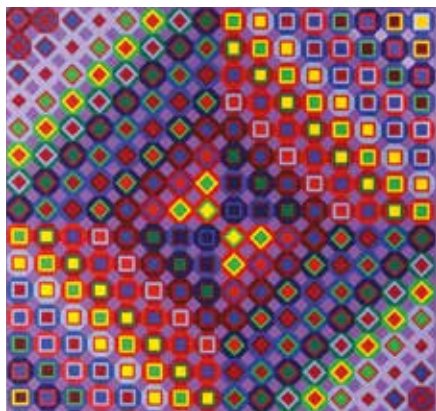
**Kompozicijų, kurios
sukomponuotos begalinės
simetrijos principu, pavydžiai:**

(<http://www.Spiral-Illusion.com>,http://www.lcni.uoregon.edu/~dow%2FGeek_art%2FLogarithmic_spirals%2FLogarithmic_spirals_waves_tilings.html)

**M. C. Escher
Kompozicija
„Ring Snakes“, 1952 m.**

(<http://www.flickr.com/photos/transphormetic/279762194/>)

Victor Vasarely
(Prancūzija/Vengrija, 1906–1997)
„Compositions (3 works)“, 1988 m.
(<http://www.artnet.com/auctions/artists/victor-vasarely/compositions-3-works>)

Firmos ženklų, kuriems būdinga begalinė simetrija, pavyzdžiai:

„Marshall-Kloene“ gamina pagal užsakymą ortopedijos ir protezavimo įtaisus tiek vaikams, tiek suaugusiems. Spiralė simbolizuoja bendrovės gyvybingumą ir komfortą teikiamą pacientams.

AT & T antra pagal dydį Amerikos telekomunikacijų kompanija. Jos firmos ženklas simbolizuoja globališkumą, tinklo aprėptį, pastovų atsinaujinimą.

„Convergence“, kuri teikia finansines verslo paramos paslaugas Kornvalyje, firmos ženklas simbolizuoja verslo aplinkos transformacijos, tvarų vystymąsi ir inovacijas.

Pastaruoju metu spiralės simbolis vienas mėgstamiausių simbolių firmos ženklų kūrime. Jis atspindi greitą kitimą, veikų persipynimą, pastovų augimą, begalinį vystymąsi, atsinaujinimą ir kitas savybes, kurios šiuo metu laikomos pamatinėmis ženklo daroje.

(<http://www.coroflot.com/grosteffon/logos>, <http://www.digitaltrends.com/computing/att-begins-monthly-data-caps-for-broadband-internet/>, <http://www.hilltribe.tv/tag/business-link-south-west/>)

Bet kokia simetrija kompozicijai suteikia aiškumo, tvarkos ir harmonijos, nė vienas elementas neatrodo sunkesnis nei kiti. Sukelia ramybės, taikos, stabilumo jausmą.

Simetrija gali būti ir kombinuota, t. y. turi ir simetrijos ašį, ir posūkio ašį (daugiakampiai geometriniai kūnai: kvadratinė piramidė, cilindras ir pan.). Vienas gražiausių pavyzdžių yra sniegė ir kilimai.

Seniau simetrija buvo labai mėgiama menininkų (ornamentai). Dabartiniuose grafinio dizaino objektuose, reklaminėje grafikoje, vizualinėje reklamoje sunku aptikti simetriškų kompozicijų. Įsigalėjus secesijos (moderno) stilistikai imta laužyti tūkstantmečius gyvuojančius simetrijos principus, atiduodant pirmenybę asimetriškoms kompozicijoms.

Praktinė užduotis.

Abstrakti achromatinė simetriška kompozicija „Geltonos gėlės“.

Klausimai: kiek ir kokio ryškumo elementų turėtų būti kompozicijoje, kad spalva menamai būtų geltona? kokios elementų formos turėtų būti, kad primintų augalus? kokia simetrija būdinga augalams, žiedams?